ECLI:LV:AT:2021:1214.11200010214.8.L
Lieta Nr. 11200010214, SKK-112/2021
Krimināllietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
LĒMUMS

Rīgā 2021.gada 14.decembrī

Tiesa šādā sastāvā: senatori Inguna Radzeviča, Ivars Bičkovičs, Anita Poļakova

izskatīja rakstveida procesā krimināllietu sakarā ar Zemgales tiesas apgabala prokuratūras prokurora Aivara Egles kasācijas protestu un cietušo /pers. A/ un /pers. B/ pārstāvja /pers. C/ kasācijas sūdzību par Zemgales apgabaltiesas 2020.gada 29.septembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Zemgales rajona tiesas 2020.gada 3.marta spriedumu
/pers. D/, personas kods /personas kods/,
atzīta par nevainīgu pret viņu celtajā apsūdzībā pēc Krimināllikuma 138.panta otrās daļas un attaisnota.
/pers. D/ piemērotais drošības līdzeklis – uzturēšanās noteiktā vietā – atcelts.
Cietušās /pers. A/ kaitējuma kompensācijas pieteikums atstāts bez izskatīšanas.

[2] /pers. D/ tika celta apsūdzība pēc Krimināllikuma 138.panta otrās daļas par to, ka viņa nolaidīgi pildīja ārstniecības personas profesionālos pienākumus, un šis nodarījums vainīgā neuzmanības dēļ bija par iemeslu cietušā nāvei.

[3] Ar Zemgales apgabaltiesas 2020.gada 29.septembra spriedumu, iztiesājot lietu apelācijas kārtībā sakarā ar Zemgales tiesas apgabala prokuratūras prokurora A. Egles apelācijas protestu un cietušo /pers. A/ un /pers. B/ pārstāvja /pers. C/ apelācijas sūdzībām, Zemgales rajona tiesas 2020.gada 3.marta spriedums atcelts.
/pers. D/ atzīta par nevainīgu pret viņu celtajā apsūdzībā pēc Krimināllikuma 138.panta otrās daļas un attaisnota.
/pers. D/ piemērotais drošības līdzeklis – uzturēšanās noteiktā vietā – atcelts.
Cietušās /pers. A/ kaitējuma kompensācijas pieteikums atstāts bez izskatīšanas.

[4] Par Zemgales apgabaltiesas 2020.gada 29.septembra spriedumu Zemgales tiesas apgabala prokuratūras prokurors A. Egle iesniedzis kasācijas protestu, bet cietušo /pers. A/ un /pers. B/ pārstāvis /pers. C/ – kasācijas sūdzību.
[4.1] Prokurors A. Egle kasācijas protestā lūdz atcelt apelācijas instances tiesas spriedumu pilnībā un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā, norādot, ka apelācijas instances tiesa nav izvērtējusi lietā iegūtos pierādījumus atbilstoši Kriminālprocesa likuma 128.panta otrās daļas prasībām to kopumā un savstarpējā sakarībā un līdz ar to nepamatoti atzinusi, ka apsūdzētās /pers. D/ nodarījumā nav viņai inkriminētā noziedzīgā nodarījuma subjektīvās un objektīvās puses.
[4.2] Cietušo /pers. A/ un /pers. B/ pārstāvis /pers. C/ kasācijas sūdzībā lūdz atcelt apelācijas instances tiesas spriedumu pilnībā un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā, norādot, ka apelācijas instances tiesa nav izvērtējusi lietā iegūtos pierādījumus atbilstoši Kriminālprocesa likuma 128.panta otrās un trešās daļas prasībām, iepriekš noteiktu augtāku ticamības pakāpi piešķirot ekspertu atzinumiem un ekspertu liecībām tiesā, kā arī nav motivējusi, kādēļ tā noraida pierādījumus, ar kuriem pamatota apsūdzība, un līdz ar to nepamatoti taisījusi lietā attaisnojošu spriedumu.

[5] Ar Senāta 2020.gada 17.decembra lēmumu lietā ierosināta kasācijas tiesvedība un lietas izskatīšana noteikta rakstveida procesā.

[6] Atbilstoši Vienotās migrācijas informācijas sistēmas datiem apsūdzētā /pers. D/ /datums/mirusi.

Motīvu daļa

[7] Senāts atzīst, ka kasācijas tiesvedība lietā izbeidzama.
Kriminālprocesa likuma 377.pantā norādīti kriminālprocesu nepieļaujošie apstākļi. Šā panta 5.punkts noteic, ka kriminālprocesu nedrīkst uzsākt, bet uzsākts process ir jāizbeidz, ja persona, kura saucama vai saukta pie kriminālatbildības, ir mirusi, izņemot gadījumus, kad process nepieciešams, lai mirušo reabilitētu.
Personu nereabilitējoši apstākļi norādīti Kriminālprocesa likuma 380.pantā, kas noteic, ka persona netiek reabilitēta, ja kriminālprocesu izbeidz ar lēmumu, kāds paredzēts šā likuma 377.panta 3., 4., 5. un 9.punktā, 379.panta pirmajā un otrajā daļā, 410.panta pirmajā daļā, 415.pantā, 415.1 panta pirmajā daļā, 421.pantā, 605.panta pirmajā daļā, 615.panta trešajā daļā, kā arī notiesājoša sprieduma gadījumā.
Attaisnojoša sprieduma taisīšanas gadījumā persona tiek reabilitēta.
Kriminālprocesa likuma 481.pantā reglamentēta kriminālprocesa izbeigšana tiesas sēdē. Šā panta 1.1 daļa noteic: ja apsūdzētais ir miris lietas izskatīšanas laikā pirmās instances tiesā, lietas izskatīšanu turpina tikai tad, ja viena mēneša laikā pēc apsūdzētā nāves ir saņemts miruša tuvinieka pieteikums par kriminālprocesa turpināšanu miruša reabilitācijai. Lietas izskatīšana tiek turpināta vispārējā kārtībā. Personai, kura pieprasījusi procesa turpināšanu, ir tiesības pārsūdzēt pirmās instances un apelācijas instances tiesas lēmumu.

Savukārt Krimināprocesa likuma 560.panta ceturtā daļa noteic, ka gadījumā, ja apsūdzētais, kurš savā apelācijas sūdzībā ir apstrīdējis savu vainu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā vai nodarījuma faktiskos apstākļus, ir miris, viņa sūdzība ir jāizskata.

No Krimināprocesa likuma 377.panta 5.punktā ietvertā nosacījuma, to aplūkojot sistēmiski ar Krimināprocesa likuma 481.panta 1.1 daļā un 560.panta ceturtajā daļā noteikto, izriet, ka lietas izskatīšana tiesā, ja apsūdzētais ir miris, pieļaujama tikai tajos gadījumos, kad process nepieciešams, lai mirušo reabilitētu. Analoģisku secinājumu, interpretējot minētās tiesību normas, Senāts paudis 2015.gada 30.oktobra lēmumā lietā Nr. SKK-425/2015 (*Augstākās tiesas 2015.gada 30.oktobra lēmums lietā Nr. SKK-425/2015 (11351035608)*).

Ievērojot to, ka abu zemāko instanču tiesas taisījušas lietā attaisnojošus spriedumus, ar kuriem apsūdzētā ir reabilitēta, Senāts atzīst, ka lietas izskatīšanas turpināšanai pret mirušo /pers. D/ sakarā ar prokurora kasācijas protestu un cietušo pārstāvja kasācijas sūdzību nav tiesiska pamata.

Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir atzinusi, ka mirušas personas tiesāšana neizbēgami nonāk pretrunā ar Konvencijas 6.pantā nostiprinātajiem principiem, jo pēc savas dabas nav savienojama ar pušu līdztiesības principu un visām no tiesībām uz taisnīgu tiesu izrietošajām garantijām. Turklāt ir pašsaprotami, ka nav iespējams sodīt mirušu personu, un šajā sakarā tiek kavēts krimināprocess. Jebkāda soda piemērošana mirušajam aizskar viņa cieņu. Visbeidzot mirušas personas tiesāšana ir pretrunā šīs Konvencijas 6.panta mērķim, kā arī šim pantam raksturīgajam labas ticības principam un efektivitātes principam (*Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2019.gada 27.augusta sprieduma lietā „Magnitskiy and Others v. Russia", iesniegumu Nr. 32631/09 un 53799/12, 281.punkts*).

Ievērojot minēto, Senāts atzīst, ka kasācijas tiesvedība lietā izbeidzama.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Krimināprocesa likuma 585.pantu un 587.panta pirmās daļas 5.punktu, tiesa

nolēma:

izbeigt kasācijas tiesvedību krimināllietā /pers. D/ apsūdzībā pēc Krimināllikuma 138.panta otrās daļas.

Lēmums nav pārsūdzams.

I. Radzeviča I. Bičkovičs A. Poļakova